

2937

Skogsman

Skogsman

Skåsmann brukade nisa
sig på Åsmus ångar. Framfjär såg hon bra
ute, men på ryggen var hon hållom som
ett "baget". Hon visste sig för drängar-
na, när de var ute i skogen efter hästar-
na, och förvillade dem.

2937

"Fråan" i Frualid.

"Fråan" i Frua.

Lid.

De som kom till
"Fråan" i Frualid blev bjudna in och visade
en fin, grannat oppbäddad, ^{säng} som hon
bjöd dem ligga i. Men man hade sagt,
att de som blev bjudna att göra detta, skulle
fört kasta en kvars i sängen. Om man
gjorde detta, hörde man hur det plumsade.
Där var själ under och om man lade sig
i sängen fäll man direkt ner i sjön.

2937

Bäckhästen.

Bäckhästen

J. Sandbäck gick bäcken
genom byn. En gång, när skolegluttarna
kom från skolan såg de en grann häst,
som gick och betade vid bäcken. De satte
sig upp för den första rida. Till slut blev
den så lång, att alla gluttarna fick plats.
Då var där någon som skrek: "Jusse,
va' den e lång," och ^{försvann} hästen
i bäcken och gluttarna låg där i vattnet.

Östra by, Färs, Sk.
94. Erum & Andersson 1930
L. Karina Per Möller:
f. 1841 s. Örum

Goenisse.

I Klamby (Brändstad
Sörj) på stället fick drängen aldrig gå på
loftet. Mannen satte alltid upp mat
där. På det stället var där aldrig något,
som fröt. Man sa, att det var goe-
nisse, som var där. Vem det var, vet
jag inte. Torvma sa, att det var
den lee. Han liknade både
hundar och mer.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
4 ARKIV

2937

Goenisse

SKANS
FÄRS

Ostraby (Kjerringe)
1930

Lindormen

uppl. 25 Ernst Andersson

Flöringe

uppl. 25 Karna R. Möllers
född 1843 i S. Åsum

(Sundby)

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
5 ARKIV

2937

Lindormen

Min morfar talade

om att i Åsum fanns för värbigt med
ormar och snokar särskilt vid Örnna.

En man hade så lovat, att han skulle
komma göra av med alla ormarna. Han
skulle tända ett stort bål och så rida
genom detta tre gånger. Då skulle alla
ormarna komma och krypa in i
elden och så bli uppbända.

En annan man gjorde detta. ^{reda} Han
alla, om de hade ^{reda} på, om det fanns

2937

någon lindorm. Men där var ingen
som hade sett eller visste om någon
lindorm.

Sen gjorde han i ordning bålet ett
par hundra meter väster om ^{där} Åsums nya
kyrka nu är. Det blev en brasa, som
var förfärligt stor. Innan han red
in i den så ^{han} så, att så länge de kom ihåg
hans namn, så länge skulle där inte
vara några ormar. Han hade ridit
genom elden två gånger och alla
ormar och snokar, som fanns där
omkring, kom och kröp in i elden.
Men när han red genom elden för tredje

gängen, måste han bli värdare, för då
kom en lindorm från skogen och
dödade både karlen och hästen.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
7 ARKIV

2937

Jordmålare

Vid Sandbäck (S. Åsums

söcken) såg man för ofta jordmålare.
Man kunde om kvällarna ^(se hur de) "spraut" med sin
lykta. Man såg att de gick och mätte
jorden.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2937

Jordmålare

Offene
Först ad
Nystan
Nystan
Nystan

Offene
Först ad
Nystan
Nystan
Nystan

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
9 ARKIV

2937

Nystan

En kvinna stod och
stod i bakugnen, när det åskade. Då
kom ett nystan pullande in. Hon sökte
"göra" ut det och fick ut det på gården.
Hon därefter slog åskan ner på gården.

2937

Ankomstvarsel

Ankomstvarsel

När jag gänte på Maltess-
rup vid Brandstad, var husbonden där
en tysk. När han var ute och körde,
kunde man höra hur det körde inåt
gården och så att det "glodde" under häs-
sarna. Sen dröjde det inte länge förrän
han själv kom. Husken sa, att där
alltid låg en svart hund i vagnen, när
han var ute och körde.

"Färrvarsel"

I stathuset vid
Skotthusa (Örd s:n) hörde man, när en
Orabekvinnas dag, hur någon kom och
knabbade på fjälsket.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
11 ARKIV

2937

Färrvarsel.

2937

Doktor - Hamman i Everlöf.

Doktor - Ham-
man i Everlöf

Jag var en gång hos
Doktor - Hamman. Jag hade fått "klia"
(klåda) och det var därför jag sökte henne
Hon ordinerade att jag skulle ta röd
sten (tegelsten) från kyrkmuren och
"brusa" (brösa) och så lägga på det stället,
där jag hade klåda.

När min bro var påg,
var han en gång hos henne. Där var mycket
fack hos henne då och när de började
bli otåliga över att hon inte tog emot

den gäst, sa 'hon: "Ja' kan inte ta
far om hordet och hota han ing,
förrän han vill säl." Min bror blev
rädd då, för då förstod, att hon stod i
förbund med den onse.

2937

Levan

Levan

En kvinna hade
tagit börsen från Levans fös. Levan
gjorde då så mycket, att hon gick hem
till honom och på vägen gick hon och
lyfte klämmingarna. "Vaffär går vi
så, kvinga, här e ju ente nåd varm?"
frågade henne tvätterskorna som stod
vid syn och tvättade. Men hon kunde
ej svara, för hon kunde ej säga något för sin
hon varit hos Levan.

2937

Nils Jönsson i Skartofta

Nils Jönsson

i Skartofta

En man i Skartofta

Raby, Nils Jönsson (döt för ungefär 25
år sedan), kallad Nils "Kölen", kunde
mer andra.

En nabo till honom

fick inte någon mjölk och inte heller något
söror, när han kärnade. Han gick så till
Brandstad. På Brandstades bodde en
kvinna, som också kunde lite mer än
andra. Hon rådde honom, att när det blev
skärbudag, så inte låna något bort.

För den som fick låna något där, kunde gå
honom ut. - När det blev skändorsdag,
kom Vils "Kolen" och ville låna en rätt-
fälla. Så förstod mannen, att det var han,
som tagit bort smiset ~~ut~~, när de kände,
och han fick inte låna rättfällan, utan
mannen sa, att han kunde komma igen
i morgon.

Åsumspågen

I Hemmestorp (Evert-
dör?) bodde en kvinna, som hette Hanna.
Hos henne hade Åsumspågen lärt.

En gång kom ett par
frängar till Åsumspågen med ett band, som
han bundit om kakelugnen, och frågade
vad han skulle göra med den, som bandet
varit om. Då sa Lasse: "Gå hem och
lägg i den, så blir han nog bra".

Åsumspågen var all-
vetande. Han visste vilka personer, som

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
17 ARKIV

2937

Åsumspå-
gen

Lärt av Hanna
i Hemmestorp

När de sökte
driva med
Åsumspågen

Åsumspågen
var allvetande

vara på väg till honom. Han visste också
i vilken ordning de kom och efter den
ordningen släppte han in dem.

En kvinna gick till
Ämnespägen för en annan kvinna, som
var sjuk. Den sjuka kvinnans man var
mycket snäll och gav henne litet pengar.
När kvinnan varit inne hos Ämnespägen
frågade hon honom, vad hon var skyldig.
"Du kan ge mig, vad som är med; mannen är ju
noga", så lars. Det visste han, fast han
aldrig sett kvinnan förr.

Min bror gick till
Famna-Lars för att få bet för sin

kvinnan, som var sjuk. När han kom
dit sa 'Lars: "Du kan gå hem igen, för
där är ingenting att göra nu." Kvinnan
hadde dött, medan mannen var på väg,
och detta kunde Lars veta.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
19ARKIV

2937

2937

Anders i Lilla
röd

Anders i Lillaröd.

Överade Anders i
Lillaröd (Hammarlundas son) kunde
skiva bort ringarna.

2937

Förvänder synen på folk.

Där var en som satte
opp med en annan, att han skulle kunna
krypa genom en knubb. De som såg på,
tyckte att han gjorde det. Men en som kom
medan han höll på med det, sa: "Vi ser
väl, att han kryper ovanom knubben."

Förvänder synen
på folk

2937

Stark Karl

Stark Karl

Min norfar var så
stark, att han kunde fa en tunnna råg under
var arm och gå med den.

Skäne
Fars
Östaby 1998. 1930

Frimurare

upptas Gustaf Adolfs
Bec. 25 Kungl. R. 1843
Född 1843
i S. Åsne

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
23 ARKIV

2937

Frimurare

Frimurarna arbetade
så att de blev svetta. Deras betjänter
sa, att de fick ut skjortor, som var så
svetta, som om man hade dratt dem ur
en spann vatten.

Shane
Fors
Ostberg
1930
Maran.

Gust. Gust. Osterberg
Ber. Rana Per Osterberg
Född 1843
i S. Åsum

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
24 ARKIV

2937

Maran

Min morbror var
mycket "beklättad" av maran. Han täta-
de så många hål, han såg i rummet,
men st. hjälpte inte.

På ett ställe, där man
besvärades av maran, tog ovann och tätta-
de alla hålen. Så på morgonen satt
där ett rakat fruntimmer. Man såg,
att det var och släppte henne.

På ett annat ställe
var kvinnan mara. En kväll satt

2937

Hon var spant och pigan sa till vid
sidan om henne. Rätt som de sa
då. Köp kvinnan ur kläderna, me-
dan kläderna låg kvar på stolen, precis
som om en människa varit i dem.

Pigan var envis och nyfiken och hon sa att
kvar till dess kvinnan kom igen.

2937

Varulven

Varulven

Vid Sandbäck (i

Åsums s:n) såg vi varulvens offra. När min
syster och bror varit i skolan, berättade
de, att de sett en hund, som sprang på
tre ben och som de slagit på. "Det
ska vi inte göra för det är synd och
slå efter den," sa mor, för hon förstod
att det varit varulven.

En man i Görka var
varulv. Han blev gjäv vid det. Gjävr kunde
han ju inte hjälpa det. En gång var

han till vårt. Han skulle ligga där
förel natten. Då sa' mor: "Du siter
vår ante opp och går när förtres." "Nej"
sa' han, "va ante rädd, ja ved noch, när
de e min tröl."

2937

2937

"Greve Skalle"
i Harioösa

"Greve Skalle"

I Harioösa låg mellan
Hjularps och Plankholmen på Kärnroffs
ägor en kulle, som kallades för "Greve
Skalle." Här skulle förr ha stått ett
slag mellan svenskar och danskar.

2937

Här Skott-
husa fått sitt
namn.

Här Skotthusa fick sitt namn

Vid Skotthusa (öfver
~~den~~ s: n.) har förstått ett slag mellan
Svenskar och danskar. Därav har gården
fått sitt namn.

(När Skotthusa blev år 1644 en stor
mängd fåringar vid sitt försök att frisoara över-
gången över Drottningens medlunggarna av svenskarna
under Gustaf Wärm.)

2937

Sjukdomar och deras botande

Om man hade skäver
skulle man söka någon, som dödat en
människa. Den skulle ge en vatten
i sin högra hand att dricka, så gick
det bort.

Om man ha mo-sju. Mo-sjukan
kan, kunde man inte äta något, man hade
ingen aptit. Då skulle man målas.

Om man kastade vatten Hyllebläst
under en hylleburske, gick man ett

Sjukdomar och
deras botande
Skäver

Mo-sjukan

Hyllebläst

2937

slags utslätt, som kallades för hyllebläst.
Då skulle man koka hylleblommor
och tvätta sig detta.

Den som fick "hullen"
eller "frässan" risstes så, att det ^{var} omöjligt
att hålla honom stilla.

Om någon kom ut för
något, skulle han rökas (med blom-
mar som man plockat) eller också kunde
man stycka kändsticker runt honom

Frässan

"Komma ut
för något"

2937

Medel mot tandvärk

Om man hade tandvärk
skulle man "prega" i händerna med ett
sömn (häftkosom). Detta skulle man fin
slå i ^{ett} häd och gå baklänges bort från
trädet. Så många steg man kunde
gå baklänges, så många år skulle tand-
värken hålla sig borta.

Medel mot tand
värk

"Polscha"

"Polscha" dansades iteländ

av drängarna med beene på taket. Den dansande
stod med huvudet nedåt och höll armarna om
halven på två drängar, som stod på var sin sida
om honom och lyfte honom. Med fötterna
slungade han takten i loftet.

2937

"Polscha"

Skåne
Fors
Björby (Meynord)
14/8/1930

Magnus Gustaf Andersson
Bergrås Rönne Torbjörn
Född 1843 i T. Åsum
(Lantbruk.)

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2937

När höet o. säden inhöstades.

När man åkt in i höet,
skulle en krinna råsa in det som
spilts. Om det var en kark, som gjorde
det blev det inte krigeckatvar eller
"jimmerlamm". Likadant var det
beträffande säd.

När höet o.

säden inhös-

tades.

2937

Sista negen

↳ Sista negen

Om den sista negen, som
bands på sädstycket, band man tre band.
Den var längre än de andra och kallas
för "soen". Detta gjorde man i Sandbäck
(S. Åsmus s.m.)

2937

Julen
killejulaften

Julaften

Juldagen

Julen.

Lillejulaften åt man
mjelbröd. Man "sorråla" bröd i spet, som
man kokt köttet i.

Storejulaften fick man i
skymningen, sedan man klätt sig; en "morkes-
mat", dvs. en bredd flöttamat. Till
kvällsmat fick man gröt och färskkött, fisk
och smörstassar. Man fick så mycket då, att
man inte orkade att ^{äta} upp allt, utan fick äta
det man lämnat, senare på kvällen.

Juladagsmorgon skulle

S. Åsmus
Färs
Åstedeby
1930

Myrt. Ernst Andersson
Ber Åsmus R. Stiller
född 1843 S. Åsmus

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
37 ARKIV

2937

Den som kom först opp, gå till kyrkan och
ringa. På den tiden hängde inte plankorna
i tornet, utan stod ute i de mesta kyrkor,
så det var lätt att komma till den.

Juladagsmorgon skulle man gå till attesängen.
innan man gick till kyrkan fick man morgon-
bröd och när man kom tillbaka bjöd på lång-
kål.

När jag tjänte i Sandbäck (S. Åsmus s:n) julagille
brukade drängarna göra julagille. Pigena
växande gjorde fastelångsgille.

En gubbe från omma brukade gå
med stjärnan. På stjärnan var målat
bilder. Han sjöng en visa om Maria och

Julagille

Gå med stjär-
nan

2937

fönstret. Då och då tog han ett tag
i stjärnan, så att den smura de runt

Helant fänga man en fågel
och band en lapp om benet. På den
satt att de skulle skicka den iväg till
nästa nabo. Så släppte man in fågeln
i stugan på något ställe.

Om man "hatta" man in
en "knuda" i stugan på något av nabo-
ställena. Då brukade man även klä
ut en julapelsin och ställa i för
stugan på något ställe.

Julskämt

2937

Julalekar.

En vanlig julalek var, att någon satt på en "träbesmärke" (besman), som lades mellan två stolar, och hade benen i kors på besmanen. I denna ställning skulle han utar att trilla ner, "trö" (träda) i en nål.

Min morfar kallade om att man om julen ibland tog in ett ljul i stugan. Då lade man ett ägg på golvet och frågade, om någon kunde slå itu ägget. Då de flesta tyckte att det inte var någon svår sak, tog

Skriv endast på denna sida!

Julalekar

Sitta på träbesman
och träda i en nål

"Slå sönder ett ägg"

man och lade hjulet över ägget, så att detta
kom att ligga i roset. Sen frågade man om
det fanns någon som kunde slå itu ägget.

"Prega ud yad pa skomagaren."

Två personer stod med ryggar emot varandra
och hålla i en stång under benen. Framför
var och en stod ett ljus, och båda skau
röka att med stängens knuffa omkull
den andres ljus.

2937

"Prega ud yad på
skomagaren"

Görmma julafröd.

Man skulle görmma litet
av julafrödet, som man skulle ha och ge
hästarna, när man skulle "ösa", och korna,
när de skulle ut på bete (?)

Görmma julafröd

2937

Nyårsnyet

Första nyet

Vid första nyet på
året skulle man ta fram en psalmbok och
vända bladen, medan man stod och läste
på nyet. Fick man då upp en bröllops-
psalm, hade man att vänta glädje under
året, var det däremot en begravningspsalm
betydde det död.

Skåne
H. Färn
En Östby
Uppd. år 1130

Uppd. år 1130
För. år K. P. Möller
Juni 1843

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
43 ARKIV

2937

Majsjungsring
pingstgille
i Våmb

Majsjungsring och pingstgille i Våmb.

När jag sjönte i Våmb,

gick drängarna och sjöng maj valborgafton. Maj-
visan började "God afton, I som hemma är." (?)

För pingstgillet använde

videprångar och den mat, de fått på de ställen, där
de varit och sjungit maj. En dag under
pingstgillet — vilken minns jag icke, men det
det var en sällan dag — svängde vi "släuge-
pompa". För att vi skulle hålla riktigt säkert,
höll vi i näsdukar. Fränt gick spelmannen,
som spelade fiol. Vi svängde in på alla

gårdarna både i Raby och i Vånebo
kyr.

— Det är ungefär 65 år sedan jag
bjöts i Vånebo (1860-talet)

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
44 ARKIV

2937

2937

Midsummerafton

Midsummerafton skulle
man plocka San-Hans'örter och sätta dem. Om
de växte ut varandra, fick de, som man satt
blommorna för, varandra.

Då skulle man också
plocka nio sorters örter, som man skulle
ha till rökelse.

Om man var sjuk,
skulle man rulla sig i San-Hans' dugg.
eller också kunde man hänga ut en "lase",
så att daggen fäll på den, och sen torka sig

Midsummerafton

Plocka San-
Hans' örter

Plocka nio
sorters örter

Rulla sig i
San-Hans' dugg

med den.

Även brukade ^{man} om mid.

Sommar gå till kyrkogården och se på de upp
rättade, som seut sig på gravstenarna.

Pet. Cathed. o. Mattias

En dag i febr., Peter
Kated., kallades Per med "den hede stenen".
Sedan började det att döa lika mycket ner-
ifrån som uppifrån.

En annan dag, Mattias
(24 febr.), kallades Mattias med gäsaägget.
Då skulle gäsen börja att värpa.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
47 ARKIV

2937

Pet. Cathed. o.
Mattias

Per med den hede
stenen

Mattias med
gäsaägget

Blåne
Lars 18

Gyft. Ernst Anders

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
48 ARKIV

2937

Skydd mot
åskan.

Ostby uppt. nr. 430
Skydd mot åskan

Min mor sa att
när det åskade skulle man våga
en järngryta upp och ned ute på gården.
Kom då då något, så sprang det in
under grytan och så slog inte åskan
mer i huset.